

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA POLGÁRI KOLLÉGIUMA

2/2003. (XI. 6.) számú

Kollégiumi ajánlása

I. Amennyiben a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyben a megyei bíróság jár el elsőfokú bíróságként, a fellebbezés elbírálása során – a Pp. 28. §-ában szabályozott kivételtől eltekintve – azt kell megállapítani, hogy a megyei bíróság lényeges eljárási szabálysértést követett el, és az első fokon hozott határozatát hatályon kívül kell helyezni. A hatályon kívül helyező végzésben a másodfokú bíróság elrendeli a keresetlevél (az ügy) áttételét a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező elsőfokú bírósághoz, és ezt az elsőfokú bíróságot utasítja az eljárás lefolytatására.

II. Az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezése mellett az áttételről a per megszüntetése nélkül kell rendelkezni.

I n d o k o l á s

Ha a fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság azt állapítja meg, hogy a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyben a megyei bíróság járt el elsőfokú bíróságként, akkor ezáltal a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyet vont el, ami nyilvánvaló eljárási szabálysértés.

A Pp. korábban hatályos 233. § /3/ bekezdését – „fellebbezésnek nincs helye a megyei bíróság ítélete ellen azon az alapon, hogy a per a helyi bíróság hatáskörébe tartozik” – az 1995. évi LX. törvény 31. § /4/ bekezdése hatályon kívül helyezte. Amennyiben – kifejezett törvényi rendelkezés hiányában – a másodfokú bíróság úgy tekintené, hogy nem jelent lényeges eljárási szabálysértést, ha a megyei bíróság járt el a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyben, és ennél fogva – az eljárási szabálysértés megállapítása mellett – érdemben bírálná el másodfokon az ügyet, akkor lényegében ugyanaz a jogi helyzet állna vissza, mint a Pp. hivatkozott módosítását megelőzően. Ez a jogalkotói szándékkal nyilvánvalóan ellentétes. A megyei bíróság a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyeket nem vonhatja el, nem tárgyalhatja saját hatáskörében, mivel ez részéről az elsőfokú eljárás lényeges szabályai megsértésének minősül. A másodfokú bíróság a megyei bíróság így

meghozott elsőfokú határozatát érdemben nem bírálhatja felül, hanem azt a Pp. 252. § /2/ bekezdése alapján – lényeges eljárási szabálysértés miatt – hatályon kívül helyezi.

A hatályon kívül helyezés eljárásjogi következményei azonban részben sajátosan érvényesülnek. A per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára ugyanis a hatáskörrel nem rendelkező megyei bíróságot nem utasíthatja, hanem – mivel erre az eljárás bármely szakaszában törvényi lehetőség nyílik – rendelkezik a keresetlevél – az ügy – áttételéről a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező helyi bírósághoz (Pp. 129. §), és ezt a helyi bíróságot – mint elsőfokú bíróságot – utasítja a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára.

Amennyiben pedig a helyi bíróság megelőzően hatáskörének hiányát már jogerősen megállapította, majd a megyei bíróság az ügy áttétele folytán járt el és hozott határozatot, az ítélőtábla állapítja meg, hogy a megyei bíróság az eljárásra hatáskörrel nem rendelkezett, és – az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezése mellett – a hatáskörrel rendelkező eljáró bíróság kijelölése érdekében az iratokat a Pp. 45. § /2/ bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróságnak rendeli megküldeni.

Az áttételről a per megszüntetése nélkül kell rendelkezni. A per megszüntetésének ugyanis a Pp. 157. § a./-f./ pontjai esetén lehet helye, a Pp. 157. § a./ pontja pedig úgy rendelkezik, akkor lehet a pert megszüntetni, ha a keresetlevelet már a 130. § /1/ bekezdésének a./-h./ pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani. A Pp. 130. § /1/ bekezdés b./ pontja pedig azt a rendelkezést tartalmazza, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül akkor lehet elutasítani, ha a felperes követelésének érvényesítése más bíróság hatáskörébe tartozik, vagy a perre más bíróság illetékes, de a 129. § rendelkezése a szükséges adatok hiányában nem alkalmazható. A jogszabályhely nyelvtani értelmezése alapján egyértelműen megállapítható, hogy a Pp. 130. § /1/ bekezdés b./ pontja és a Pp. 129. §-a egymást kizáró, vagylagos viszonyban állnak: ha az iratokból megállapítható, hogy az ügy más bíróság hatáskörébe vagy illetékességébe tartozik, és ez a bíróság megállapítható, a keresetlevelet – elutasítás vagy megszüntetés nélkül – ehhez a bírósághoz kell áttenni; ha pedig a szükséges adatok nem állapíthatók meg, és így a

129. § nem alkalmazható, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül kell elutasítani, vagy az eljárás későbbi szakaszában a pert megszüntetni. A jogszabályhelyek viszonyának logikai értelmezésével a törvény szövegezése összhangban áll: elutasított keresetlevelet, vagy megszüntetett pert áttenni nem lehet, illetve nincs értelme. A bírói gyakorlat is úgy foglalt állást, amennyiben a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül a Pp. 130. § /1/ bekezdés b./ pontja alapján elutasítja, az ügyet más bírósághoz a Pp. 129. §-a alapján nem teheti át, továbbá a per megszüntetése kérdésében csak az a bíróság határozhat, amelynek a hatáskörébe és illetékessége alá az adott per tartozik.

Nincs ellentétben a fentiekkel a Pp. 158. § /2/ bekezdése sem. E jogszabályhely ugyanis nem tartalmaz a Pp. 157. § a./-f./ pontjaiban foglaltakhoz képest újabb, azokat bővítő megszüntetési okot, hanem a Pp. 157. § a./ pontja szerinti megszüntetési lehetőségeket magyarázza. Hatáskör vagy illetékesség hiánya miatt a pert megszüntetni – a Pp. 157. § a./ pontja folytán alkalmazandó Pp. 130. § /1/ bekezdés b./ pontja szerint – csak akkor lehet, ha a per más bíróság hatáskörébe vagy illetékessége alá tartozik – ez az eljárás későbbi szakaszában derül ki -, de a 129. § rendelkezése a szükséges adatok hiányában nem alkalmazható. A Pp. 158. § /2/ bekezdése szerint a pernek hatáskör vagy illetékesség hiánya miatt való megszüntetése esetében a 129. § megfelelően irányadó, ami annyit jelent, ha az iratokból a perre hatáskörrel vagy illetékességgel rendelkező bíróság megállapítható, a per megszüntetésének – mint ahogy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának – nincs helye, hanem a keresetlevél áttétele iránt kell intézkedni, ha viszont ezek az adatok hiányoznak, nem állapíthatók meg, akkor kerülhet sor a per megszüntetésére (mint ahogy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítására is). A per megszüntetésének a hatáskör vagy illetékesség hiánya miatt csak az áttételhez szükséges adatok ismeretének hiányában van helye – ellenkező esetben megszüntetés nélkül az áttételről kell rendelkezni -, az alperesnek a per érdemi tárgyalásába bocsátkozását követően pedig a törvény a per megszüntetésének lehetőségét tovább korlátozza.

Eltérő jogértelmezés azzal a következménnyel járna, hogy a megszüntetett perben felmerült költségekről – a megszüntetéssel egyidejűleg, az áttételtől függetlenül –

rendelkezni kellene, majd az áttett keresetlevelet – a „megszüntetett” perben addig tett jognyilatkozatok, perbeli cselekmények, bizonyítási eljárás teljes figyelmen kívül hagyásával – a hatáskörrel rendelkező bíróság – a Pp. 130. § /1/ bekezdésében felsorolt bármely okból - idézés kibocsátása nélkül is elutasíthatná.

A másodfokú bíróság a Pp. 251. § /1/ bekezdése értelmében a pert a 157. § alapján jogosult megszüntetni, és az elsőfokú bíróság érintett ítéletét hatályon kívül helyezni. A hatáskör hiányát a másodfokú eljárásban hivatalból észlelni kell, és ha a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság az iratokból megállapítható, a másodfokú eljárásban is az áttétel elrendelése iránt kell intézkedni. Az áttétel elrendelésével egyidejűleg azonban megszüntetésnek nincs helye, ilyet a Pp. hivatkozott 157. § a./-f./ pontjainak egyike sem alapoz meg, de nem teszi lehetővé a Pp. 129. §-a, vagy más eljárásjogi rendelkezés sem. A pert megszüntetni - a másodfokú eljárásban is - a hatáskör vagy illetékesség hiánya miatt akkor lehet, ha az áttételhez szükséges adatok nem állapíthatók meg, nem állnak rendelkezésre.